

УДК 343.98

В.О. Колінко

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ СТАНОВЛЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО ОГЛЯДУ ЯК ЗАХОДУ ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті зроблено спробу дослідити ретроспективний аналіз становлення оперативного огляду як заходу оперативно-розшукової діяльності. Зазначено, що протидія державою різним проявам антигромадської та антисуспільної діяльності, зокрема злочинним проявам, розпочинає свою історію з Давніх часів. Аналізуючи науково-історичну літературу, зроблено висновок, що на той час найбільш розповсюдженими методами протидії злочинам було проведення гласних та негласних, таємних, а також таких заходів, як: огляди, обшуки та опитування. Визначено, що з розвитком суспільства та правових норм указані заходи стали основою для оперативно-розшукових заходів, зокрема оперативного огляду. Ураховуючи вказане, автором резюмовано, що становлення оперативно-розшукової діяльності та її складових прямо залежні від історичних етапів розвитку нашої культури та державності та розглянуто в залежності від історичних етапів генезис оперативного огляду.

Ключові слова: *оперативний огляд, генезис, ретроспективний аналіз, оперативно-розшукові заходи.*

Постановка проблеми. Протидія державою різним проявам антигромадської та антисуспільної діяльності, зокрема злочинним проявам, розпочинає свою історію з Давніх Часів. Так, у рабовласницький період, як відмічає О. М. Піджаренко, розшукова діяльність, яка здійснювалася від імені держави й церкви, мала дві таємні форми: інформаційно-пошукову та збору матеріалів щодо осіб, дії яких були протиправні [1, с. 39–40]. Аналізуючи науково-історичну літературу, можна дійти висновку, що на той час найбільш розповсюдженими методами протидії злочинам було проведення гласних та негласних, таємних, а також таких заходів, як: огляди, обшуки та опитування. З розвитком суспільства та правових норм указані заходи стали основою для оперативно-розшукових заходів, зокрема оперативного огляду. Ураховуючи вказане, на нашу думку, доцільно розглянути ретроспективний аспект становлення оперативного огляду як заходу оперативно-розшукової діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ретроспективний аналіз становлення оперативно-розшукової діяльності як різновиду юридичної науки, вивчення історичних аспектів усіх її елементів, засобів та заходів досліджували С.В. Албул, К.В. Антонов, Л.І. Аркуша, А.В. Баб'як, О.М. Бандурка, О.В. Кириченко, А.М. Кистий, І.П. Козаченко О.І. Козаченко, В.А. Некрасов, Д.Й. Никифорчук, Ю.Ю. Орлов, В.Л. Оргинський, М.М. Перепелиця, М.А. Погорельський, В.Д. Пчолкін, І.В. Сервецький, С.В. Слінько, М.В. Стащак, Р.Л. Степанюк, О.Ю. Татаров, А.М. Ханькевич, В.В. Шендрик, О.О. Южно та

ін. Однак жоден з них не приділив достатньої уваги генезису оперативного огляду як заходу оперативно-розшукової діяльності.

Формування цілей. Метою статті є здійснення ретроспективного аналізу становлення оперативного огляду як заходу оперативно-розшукової діяльності.

Виклад основного матеріалу. Оперативно-розшукова діяльність пройшла доволі тернистий шлях для визнання її повноцінною юридичною наукою. Указане доволі доречно характеризує В.О. Біляєв, визначаючи, що процес становлення кримінально-розшукової служби в Україні відображає послідовні історичні етапи розвитку, які пов'язані між собою в межах існування й еволюціонування православної (східнослов'янської) цивілізації [2, с. 31]. Водночас С.А. Купенко, аналізуючи історичні аспекти становлення розвідувального опитування як заходу ОРД, констатує, що історичний розвиток давньоруських земель на території сучасної України свідчить про вирішальний вплив цивілізаційних факторів, що визначили основні закономірності становлення як державної правоохоронної системи взагалі, так і її заходів протидії злочинності [3, с. 39]. Тобто, по-перше, аналізуючи юридичну та історичну літературу можна резюмувати, що становлення оперативно-розшукової діяльності та її складових прямо залежні від історичних етапів розвитку нашої культури та державності. Тому вважаємо за доцільне розглянути залежно від історичних етапів генезис оперативного огляду.

Аналізуючи наукові праці, присвячені вивченню історії становлення розшукової діяльності, можна дійти висновку, що перший етап зародження сучасних заходів оперативно-розшукової діяльності, зокрема оперативного огляду, відбувався в VII-IX сторіччі. Так, указаний період, перш за все, характеризувався тим, що в ранньофеодальній державі на Русі не було ані спеціалізованих органів розшуку злочинців, ані спеціальних установ охорони правопорядку. Захист правопорядку покладався на князя, його дружину, тисячника, намісників і волостовиків, вотчинників і селянську громаду, або на міське товариство в цілому, життя яких будувалося на принципах кругової поруки. Причини такого існування органів правопорядку можливо полягали в досить невисокому рівні економічного розвитку київської громади, низький рівень злочинності та відсутності розуміння злочину як явища, що несе загрозу всьому суспільству (наприклад, у цей період часу навіть протиправна дія відносно князя характеризувалося терміном «образа»-«обида») [4].

Аналізуючи перші законодавчі акти Київської Русі, можна дійти висновку, що навіть у ті часи злочинність уже існувала та була притаманна тодішньому суспільству. Це обумовило появу перших «законодавчих» актів, що визначали принципи захисту особистих і майнових прав підданих Київської Русі, зокрема договори з Візантією київських князів Олега

(911 р) і Ігоря (944 р), «Руська правда». Однак слід відмітити, що в означених нормативних документах зафіксовано й перші особливості розшуку злочинців. Оскільки держава була ще досить слабкою і процес спеціалізації її установ тільки починався, то природно, що ще деякий час вона змушена була використовувати механізми родового ладу. Іншими словами, розшук злочинців покладался передусім на потерпілого та його родичів, право проводити окремі заходи було його особистою справою, тобто, за бажанням. Так, ст. 4 договору 911 року (відповідна ст. 13 договору 944 року) у частині розшуку особи, що вчиняє вбивство слов'янина греком установлювала, що родичі вбитого на свій розсуд мали право здійснювати розшук злочинця або не здійснювати. Водночас закріплювалося право при розшуку особи, яка вчинила майновий злочин, здійснення розшуку родичами останнього, з метою обшуку місць, де він перебував або тимчасово перебував, та повернення викраденого майна, або інших коштів/речей, щоб повернути потерпілій особі на користь викраденої. Після прийняття «Руської правди» відбувається доволі детальне регламентування розшуку злочинців. Так, Перший письмовий звід давньоруського законодавства поклав функцію розшуку на потерпілу сторону та встановив дві основні форми розшуку: «свод» і «гоніння сліду». Визначалося, що початку розшуку злочинця обов'язково повинна передувати процедура «закличе», тобто публічного оголошення потерпілим про злочин у місцях скупчення народу (найчастіше «на торгу»). Зокрема у статті 34 Великої редакції Руської Правди зазначено так: «Аче хто кінь погубити, або зброю, або порт, а заповість на торгу, а після познаєть в своєму місті, своє на обличчя взята, а за образу платити йому 3 гривні». Ця норма передбачає, так би мовити, оптимальний варіант розшуку: обкрадений зробив «закличе» і виявив свою річ у злодія. Але можлива була й ситуація, коли людина, у якої потерпілий виявив свою річ, стверджував, що придбав її законно у третьої особи. У такому випадку починалася процедура «зводу» і Руська Правда наказувала новому власникові речі не видавати її потерпілому, а йти разом з ним до того, у кого вона придбана. Якщо ж і ця людина стверджувала, що виявлене в неї майно придбано законним шляхом, «звід» тривав уже усіма зацікавленими особами. І так до тих пір, поки він не виводив на того, хто не міг довести, що розшукуване майно потрапило до нього на законних підставах. Тоді ця особа визнавалася злодієм і зобов'язана відшкодувати збиток - сплатити штраф «за образу». Аналізуючи вказане та переходячи на сучасну юридичну мову, можна підсумувати, що на той час «звід» включав у себе здійснення особистого (ініціативного) розшуку сторони потерпілої особи шляхом проведення опитування, допитів, обшуків та подальшим проведенням очної ставки. Відмітимо, що Руська Правда визначала й

особливості проведення «зводу» у тих випадках, коли він переходив на територію іншої громади, за межі міста, де проживав потерпілий, і навіть за кордон князівства, тоді потерпілий вів «звід» тільки до третього відповідача і, стягнувши з нього вартість викраденої речі (майна), надавав уже останньому право вести «звід» до кінця. Якщо ж відповідач посилався на покупку виявленого в нього розшукуваного майна в невідомій особі або підданого іншого князівства, то повинен був підтвердити цей факт свідченнями не менше двох свідків або збирача торгового мита [4].

Другою формою досудового розслідування за Руською Правдою було «гоніння сліду», що полягало в розшуку потерпілим злочинця, який зник з місця події, по «гарячих» слідах. У цьому випадку закон надавав право проводити потерпілому обшуки тих приміщень, у яких, на його думку, знаходиться злочинець («привів слід»). Якщо слід губився на великій дорозі або в порожньому степу, де не було ніякого житла, розшук припинявся, але якщо сліди приводили в ту чи іншу громаду, то на неї клався обов'язок сприяти розшуку злочинця. При цьому перед громадою виникало три альтернативи. По-перше, вона могла відвести від себе слід, тобто вказати, що сліди виходять за територію громади, і тоді переслідувачі повинні були продовжувати пошук в іншому місці. По-друге, допомогти знайти злочинця всередині свого суспільства й видати його, і, по-третє, громада могла відмовитися від пошуку злочинця з яких-небудь причин, однак у цьому випадку відповідно до принципу кругової поруки вона повинна була виплатити «тятьбу і продажу» або «дику виру». Таким чином, в основі «гоніння сліду» лежав принцип кругової поруки, який змушував жителів Київської Русі уважно ставитися до сусідів, щоб не платити за їхні злочини штрафи [5].

Отже, підсумовуючи, можна резюмувати, що «звід» і «гоніння сліду» були першими процесуальними формами розшуку особи, що чинила злочинну діяльність та під час яких особа, що їх здійснювала, мала право проводити обшуки та огляди з метою виявлення злочинця або предмету злочину. Ураховуючи, що вказані способи розшуку взяли за основу не наявність багатосторонніх правовідносин, а більш родинні (родо-племінні) відносини, то зрозуміло, що не в усіх випадках потерпіла сторона мала бажання здійснювати розшук. У зв'язку з цим у 1397 році Двінською грамотою було покрадено функцію розшуку на органи селянського управління з подальшим уключенням їх до складу адміністративно-поліцейського апарату держави. Так, Двінська грамота (1397 р.) зобов'язувала сотників, п'ятидесятників і десятників «берегти міцно, щоб не було в них татів, і розбійників, і корчем, і ябетників, і передплатників і всяких лихих людей». Одночасно вказаний нормативний акт надав і право проведення огляду спеціальним суб'єктам [5].

Подальший етап розвитку оперативно-розшукової діяльності, у тому числі оперативного огляду як заходу, пов'язаний з приєднанням у 1654 році давньоруських (українських) земель до Царської Росії з подальшим законодавчим закріпленням на законодавчому рівні положень кримінального провадження та розшуку. Так, до законодавчих актів указанного періоду, що в тій чи іншій мірі визначали оперативний огляд відносяться: Судебник (1550), Стоглав та Соборне Укладення (1649) [6]. Зокрема, у Судебнику закріплювалося право одержання відомостей про осіб, які займалися в конкретній місцевості (Царській Росії) крадіжками й розбоями, на проведення «обшуку обхідних людей» і «повального обшуку». І.Я. Фойницький пояснює, що під «обшуком обхідних людей» (малий обшук) слід розуміти опитування уповноваженим судовим чиновником (недільщиком, приставом, губним старостою) найближчих сусідів, у кількості не менше двадцяти, про підозрюваного у скоєнні злочину. Присутність підозрюваного при проведенні «малого обшуку» була заборонена. Проте, у разі незгоди підозрюваного з результатами, йому надавалося право оскарження. У цьому випадку здійснювалося проведення «повального (великого) обшуку» – більш об'ємного опитування більшої частини населення даної місцевості. Разом з цим Судебником надавалося право проведення обшуків тих місць, на які вкажуть свідки [7].

Однак постійне зростання кількості вчинення злочинів, у тому числі тяжких, обумовило перегляд законодавчих актів у сфері кримінального провадження та розшуку, а також прийняття в 1659 році Соборного Укладення, згідно з яким функції проведення розшуку віддаються спеціальному суб'єктові – сищикам, які були представниками центральної влади та мали повноваження щодо здійснення розшуку та затримання злочинців. Указані суб'єкти наділяються повноваженнями під час розшуку осіб, які вчинили крадіжки, розбійні напади та навіть убивства, за допомогою, по-перше, таких допоміжних сил на місцях, як: стрільки, козаки, гармаші, кати, та, по-друге, як основні заходи оперативно-розшукової роботи того часу використовували «ліхований» обшук», «повальний обшук», «словесне розпитування» і «розшукове опитування» [6, с. 40-41]. Як констатує С.В. Анісімов, досліджуючи ретроспективний аналіз політичного розшуку, «повальний обшук» у політичному розшуку використовувався рідко, в основному для перевірки свідчення підслідного, засвідчення в його політичній, релігійній та моральній благонадійності, пояснюючи це тим, що імператриця Катерина II найбільш надійним засобом з'ясування істини вважала повальний обшук, який, на її думку, міг би замінити тортури й узагалі всяке насильство при слідстві [8, с. 313].

З точки зору досліджуваного питання можна резюмувати, що протягом XVI-XVIII ст.ст. оперативний огляд був однією з обов'язкових дій при

проведенні розшуку злочинця чи під час кримінального провадження. Перш за все вказане обумовлюється тим, що в той період різниці між слідчими та оперативно-розшуковими, процесуальними та непроцесуальними діями органів правопорядку не існувало, тобто, такі сучасні терміни, як обшук, огляд, обстеження приміщення чи навіть негласне проникнення до приміщення використовувалися лише як синоніми.

Існуюча система протидії злочинності царської Росії не була в змозі швидко реагувати на кількість учинених злочинів і в 1804 році правоохоронна сфера отримала нову гілку розвитку, зокрема шляхом створення спеціального органу для розслідування кримінальних злочинів - Міністерства внутрішніх справ Російської Імперії [9, с. 81]. Характерними рисами в історії правоохоронної діяльності, зокрема оперативно-розшукової, після створення вказаного суб'єкта протидії злочинності можна вважати такі:

- 1) запровадження нових та одночасне удосконалення вже існуючих методів і засобів протидії злочинності;
- 2) розподілу суб'єктів правоохоронної діяльності відповідно до їх функцій на ті, що проводять розшук, дізнання та слідство [5].

Так, І.Я Фойницький указує, що з початку XVIII століття національні форми судочинства змінюються шляхом запозичень із заходу, розпочатим за царювання Петра Великого. Замінюючи приказну організацію суду колегіальної, Петро I вводить і нові заходи слідчого процесу, доти невідомі російському праву. Слідство й виконання належали поліції; у її ж руках був і суд з малозначних злочинів; тільки з 1860 року засновано особливі судові слідчі у складі судового відомства. Суд у нижчих інстанціях (повітовий суд, палати кримінального суду) складався з посадових осіб, призначених урядом, і виборних засідателів від станів; у судах вищих (урядовий сенат) допускався тільки перший елемент. Слідство поділилося на попереднє й формальне. Попереднє слідство починалося силою закону при наявності визначених у ньому приводів, а саме: повідомлення або простого донесення про відомих донощикові ознаках злочину, що не покладає на нього обов'язки доводити його; скарги потерпілого; доносу, під яким розумілося явне обвинувачення певної особи у злочині, але який був не тільки правом, а й обов'язком і мав у результаті відповідальність за помилковий донос; донесення прокурорів і стряпчих, обов'язкових для них особливо у справах німих; явки з повинною; нарешті, власного розсуду поліції, що приступила до слідства у всякому ділі. До попереднього слідства відносилося: установлення складу злочину, для чого могли бути вироблені всякого роду допити, а також особисті огляди, експертизи, обшуки й виїмки; виклик або привід підозрюваного, допит його і прийняття запобіжного заходу, у ряду яких приватне затримання займало вагоме місце [7].

Водночас з'являється такий різновид правоохоронних органів як корпус жандармів, які збирають інформацію про злочинця під час особистого спілкування з різними категоріями громадян та оглядів їх приміщень або інших приміщень [10, с. 34]. Можна стверджувати, що саме в указаний період з'являється оперативний огляд.

На початку ХХ ст. (1907 р.) П. А. Столипін, затвердивши створену для Московського охоронного відділення «Інструкцію з організації та ведення внутрішньої агентури» визначає, що належить до допоміжних засобів і сил розшукового органу та надає право проведення жандармським унтер-офіцерам негласних, таємних заходів, зокрема «оглядання під слухним приводом» [11, с. 8].

У праці Б.В. Жилінський указує, що «Інструкцією з організації зовнішнього (філерського) спостереження», складеною в Санкт-Петербурзі в 1908 р., було детально розписано, у яких ситуаціях, у кого і яким чином можна отримати відповіді на питання, що цікавлять філерів. Інструкцією також були розписані тактичні прийоми здійснення негласного розвідувального опитування різних категорій громадян і посадових осіб, а також проведення оперативного огляду [11, с. 8-13].

Отже, можна констатувати, що на початку ХХ сторіччя в Російській імперії законодавчо визначаються заходи, які дозволено використовувати уповноваженим органам, зокрема оперативного огляду.

Що стосується періоду утворення Союзу Радянських Соціалістичних республік, то, досліджуючи ретроспективний аналіз розвідувального опитування С.А. Купенко зазначає, що з початку 20 років ХХ сторіччя починають діяти загальносоюзні законодавчі акти, а органи влади та управління Союзу РСР повинні були приймати правові акти в межах, передбачених ст. 1 Конституції СРСР 1924 р. [3]. Однак огляд у нормативних актах зазначеного періоду згадувався лише як різновид невідкладних слідчих дій (ч. 3 ст. 29 визначалося, що при наявності ознак злочину, по якому провадження попереднього слідства є обов'язковим, орган дізнання порушує кримінальну справу і, керуючись правилами кримінально - процесуального закону, проводить невідкладні слідчі дії по встановленню й закріпленню слідів злочину: огляд, обшук, виїмка, огляд, затримання й допит підозрюваних, допит потерпілих і свідків) [12]. Відмітимо, що серед різновиду розшукових заходів як самостійний захід, оперативний огляд, не визначався.

Після розпаду СРСР та прийняття Верховною Радою України 18 лютого 1992 року Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» знову нібито можна зробити обґрунтований висновок, що поняття оперативного огляду не знаходить свого відображення на законодавчому рівні [13]. Однак аналіз нормативних актів закритого характеру вказує на те,

що в них визначено зміст означеного оперативно-розшукового заходу. Водночас у ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» надано право здійснення оперативного огляду в контексті таких прав, як «відвідувати жилі та інші приміщення за згодою їх власників або мешканців для з'ясування обставин злочину, що готується, а також збирати відомості про протиправну діяльність осіб щодо яких провадиться перевірка», «негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, документи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину, чи одержувати розвідувальну інформацію, у тому числі шляхом проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи згідно з положеннями статті 267 Кримінального процесуального кодексу України» [13].

Висновки. Отже, можна дійти висновку, що шлях становлення оперативного огляду з Давніх часів (від способів «гоніння слідом» та «своду») до сьогодні (визначення оперативно-розшуковим заходом) тривав протягом декількох десятків сторіч та прямо пропорційно залежав від історично-політичного та соціально-економічного розвитку держави.

Використані джерела:

1. Пиджаренко А. М. Исторические аспекты уголовного и политического сыска / А. М. Пиджаренко // Бюллетень по обмену опытом работы МВД Украины. – 1994. – № 113–114. – С. 39–44.
2. Биляев В. Исторические этапы становления уголовно-розыскной службы Украины: выводы из цивилизационного подхода / В. Биляев // Международный научно-практический правовой журнал «Legea si Viata» / гл. ред. Л. Арсене. – 2013. – № 12. – С. 30–34.
3. Купенко С.А. Теоретично-прикладні засади проведення розвідувального опитування підрозділами карного розшуку: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. / Купенко Сергій Анатолійович. – Харків, 2016. – 233 с.
4. Становлення і розвиток спеціалізованих органів розшуку злочинців у другій половині XIX-поч. XX ст. [Електронний ресурс] Режим доступа : <http://ua-referat.com>.
5. А.Б. Чебышев-Дмитриев О преступном действии по русскому допетровскому праву [Электронный ресурс] Режим доступа : https://books.google.com.ua/books?id=bdolAwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
6. Елинский В. И. Уголовный сыск в России в период сословно-представительской монархии (XVI–XVII вв.) / В. И. Елинский // История органов внутренних дел России : сб. науч. тр. – М. : ВНИИ МВД России, 2001. – С. 35–48.
7. Фойницкий И. Я. Курс уголовного судопроизводства [Электронный ресурс] / И. Я. Фойницкий. – 3-е изд. – СПб. : Сенатская типография, 1902. – Т. 1. – С. 300–301. – Режим доступа : http://narod.ru/disk/18408208001/Kurs_ugolovnoغو_sudoproizvodstva.doc.html.

8. Анисимов Е. В. Дыба и кнут: политический сыск и русское общество в XVIII веке / Е. В. Анисимов // Серия : Historia Rossica. – М. : Новое литературное обозрение, 1999. – 720 с.

9. Смирнов М. П. Оперативно-розыскная деятельность в Российской империи в документах и комментариях (XVIII в. – февраль 1917 г.) : монография / М. П. Смирнов, А. Ю. Шумилов. – М. : Издательский дом И. И. Шумиловой, 2010. – 185 с.

10. Курицын В. М. История полиции России: краткий исторический очерк и основные документы : учеб. пособие / В. М. Курицын. – М. : Щит-М, 1998. – 199 с.

11. Жилинский В. Б. Организация и жизнь охранного отделения во время царской власти : Отгиск из № 9-10 «Голос минувшего» за 1917 г. [Электронный ресурс] / В. Б. Жилинский. – М. : Тип. т-ва Рябушинских, 1918. – 63 с. – Режим доступа : <http://elibr.shpl.ru/ru/nodes/5042-zhilinskiy-v-b-organizatsiya-i-zhizn-ohrannogo-otdeleniya-vo-vremya-tsarskoy-vlasti-m-1918-trudy-komissii-po-razrabotke-politicheskikh-arhivov-v-moskve-vyp-2#page/1/mode/grid/zoom/15>

12. Об утверждении основ уголовного судопроизводства Союза ССР и союзных республик : Закон СССР от 25.12. 1958 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://pravo.levonevsky.org/baza/soviet/sss6066.htm>

13. Про оперативно-розыскуову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-ХІІ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

Колинко В.О. Ретроспективный анализ становления оперативного осмотра как мероприятия оперативно-розыскной деятельности

В статье автором предпринята попытка исследовать ретроспективный анализ становления оперативного осмотра как мероприятия оперативно-розыскной деятельности. Во-первых, автором отмечается, что противодействие государством различным проявлениям антиобщественного и антиобщественной деятельности, в том числе преступным проявлениям, начинает свою историю с древних времен, в частности анализируя научно-историческую литературу сделано вывод о том, что в то время наиболее распространенными методами противодействия преступлениям было проведение гласных и негласных, тайных, а также таких мероприятий, как: осмоты, обыски и опросы. Вместе с этим автором определяется, что с развитием общества и правовых норм указанные меры стали основой для оперативно-розыскных мероприятий, в том числе оперативного осмотра. Учитывая указанное, автором резюмировано, что становление оперативно-розыскной деятельности и ее составляющих прямо зависящие от исторических этапов развития нашей культуры и государственности и рассмотрены в зависимости от исторических этапов генезиса оперативного осмотра.

Ключевые слова: *оперативный осмотр, генезис, ретроспективный анализ, оперативно-розыскные мероприятия.*

Kolinko V.O. Retrospective analysis of becoming operational review a measure of operational activities

The article tries to explore the establishment of a retrospective analysis of the operational review as a measure of operational activities. With *istorychnyh etapiv* of *deravnostavtorm* examines the genesis of the operational review based on historical stages, including:

Stage 1 - took place in VII-IX century and is characterized by the fact that the feudal state in Russia there was no specialized criminal investigation bodies or specialized agencies of law enforcement;

Stage 2 - associated with joining in 1654 Old Russian (Ukrainian) lands in Tsarist Russia with further legislative strengthening legislative provisions on criminal proceedings and investigation;

Stage 3 - begins in 1804, when police received a new development of the industry, including the creation of a special body to investigate criminal offenses - Ministry of Internal Affairs of the Russian Empire; during this period appears operational review;

Stage 4 - starting in 1907 approved instructions for internal organization and management agents, which granted the right of gendarmerie non-commissioned officers undercover, covert action, including "under the pretext of inspection";

5 stage - begins in 1924 and lasts until 1991, but *oertyvnyy* review exists only as an urgent investigative actions;

Stage 6 - starting in 1992 the Law of Ukraine "On operative-search activity", in which the concept of operational right view finds its reflection in law, but the analysis of regulations of the closed nature indicates that they have identified definite operational meaning investigative.

As a result of the study stated that the way to becoming operational review of ways to "persecution after" and "REDD" in the definition of search operations continued for several dozen centuries and is directly proportional to depend on the historical-political way state.

Key words: *operational review, genesis, retrospective analysis, search operations.*

УДК 343.352(477)

В.В. Кострицький

**КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ,
ПЕРЕДБАЧЕНІ СТ. 157 КК УКРАЇНИ**

У статті автором проведений аналіз ст. 157 КК України та виявлено низку положень, які потребують удосконалення. Запропоновано уніфікувати підходи до криміналізації суспільно небезпечних діянь, які можуть мати місце під час виборів і референдуму. Вказано, що неповним є перелік способів перешкодження суб'єктам виборчого процесу та процесу референдуму. Акцентовано увагу на необхідності редакційних уточнень і узгодження окремих положень цієї норми з нормами законодавства про вибори та референдум.

Ключові слова: *вибори, референдум, кримінальна відповідальність, перешкодження здійсненню виборчого права, перешкодження учасникові референдуму, перешкодження діяльності суб'єкта виборчого процесу, перешкодження діяльності суб'єкта процесу референдуму, втручання в діяльність виборчої комісії, втручання в діяльність комісії з референдуму.*